
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција   Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО
FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип   Штип   Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип   Штип   Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓергиевска (Македонија)
Мария Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска-Иванова (Македонија)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софја Заболотная (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Јулиа Дончева (Болгария)
Биљана Мариќ (Боснија и Херцеговина)
Душко Певуља (Боснија и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриелла Б. Клејн (Италија)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Мајкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Србија)
Селена Станкович (Србија)
Тамара Валчич-Булич (Србија)
Ахмед Ѓюншен (Турција)
Неджати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турција)
Карин Рукэ-Брутэн (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационог комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филологически факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државни универзитет
Филологически факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сајт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)
Conference secretary
Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ)	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЈ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБОКОВА)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дѳгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Ѓорѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kyrchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

38. Lah Meta – GAMES SERVING AS DIDACTIC TOOLS: ATTITUDES OF PROSPECTIVE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES	339
39. Леонтиќ Марија – ИДНО ВРЕМЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	349
40. Лесных Наталья – ДЕ- И РЕМИФОЛОГИЗАЦИЈА ИСТОРИИ В ПЬЕСЕ М. УГАРОВА «ГОЛУБИ».....	361
41. Ljubicic Gordana – IS GRAMMAR-TRANSLATION METHOD REALLY DEAD	371
42. Ljubotenska Dragana – SOCIAL MEDIA AND THE LATEST TENDENCIES IN WORD FORMATION AMONG TEENAGERS	379
43. Маролова Даринка – ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ГРАМАТИЧКИ ФЕНОМЕНИ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	385
44. Магдинчева-Шопова Марија, Бошков Тајјана, Јошески Душко – ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАБОТЕЊЕ	395
45. Мартиновска Виолета – ПРИДОНЕСОТ НА АКАДЕМИК ВЛАДИМИР МОШИЊ ЗА СЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ ВО МАКЕДОНИЈА	405
46. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: НОВИ ИСТРАЖУВАЊА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА ПРАКТИКА	411
47. Митковска Лилјана – ИЗРАЗУВАЊЕ НАДВОРЕШНА ПРИСВОЈНОСТ: МАКЕДОНСКИОТ НАСПРЕМА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	419
48. Младеноски Ранко – ПОЕЗИЈАТА ВО РОМАНИТЕ НА ВЕНКО АНДОНОВСКИ	429
49. Morris Kevin – CHINESE CUBANS. TRANSNATIONAL ORIGINS AND REVOLUTIONARY INTEGRATION	439
50. Нагина Ксения – ДИАЛОГ М. КУНДЕРЫ И Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО: К ВОПРОСУ О ПРЕСТУПЛЕНИИ И ЕГО МОТИВАХ	451
51. Николенко Делфина Јованова – КОРЕЛАЦИЈА, МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЗБОРУВАЧИТЕ НА СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ	461
52. Николовска Виолета – СЕМАНТИЧКО-СИНТАКСИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ГЛАГОЛОТ ЧУВСТВУВА	469
53. Обухова Елена – ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ С РУССКОГО ЯЗЫКА НА МАКЕДОНСКИЙ ЯЗЫК НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Д.ДАНИЛОВА «ОПИСАНИЕ ГОРОДА»	477
54. Овсянникова Ксения – РЕДАКТОРСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.	485
55. Павлова Ирена, Ивановска Билјана – ЗБОРООБРАЗУВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	491
56. Panajotović Artea – YIN-YANG DUALISM IN GETHENIAN BIOLOGY AND POLITICS IN URSULA K. LE GUIN’S THE LEFT HAND OF DARKNESS	499

57. Петреска Весна – ЖИВОТИНСКИОТ КОД ВО СВАДБЕНАТА ОБРЕДНОСТ: КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	507
58. Петровска-Кузманова Катерина – НАРОДНА ДРАМА, МАКЕДОНСКО-РУСКИ ПАРАЛЕЛИ	515
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste – LADY CAROLINE LAMB AND LORD BYRON: GLENARVON - A VAMPIRE OR A WANDERING JEW.....	523
60. Продановска-Попоска Весна – ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК	529
61. Ристова-Михајловска Милена – ЖАНРОТ ПОЛЕМИКА ВО ДОМАШНАТА И СВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА.....	541
62. Рыбачева Лариса – ВЕРБАЛИЗАЦИЈА ЕМОЦИЈ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	549
63. Сахарова Дарња – МЕСТО НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ЖИЗНИ СОВРЕМЕННЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ: ИТОГИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. РЕДАКТОРСКИЙ АСПЕКТ	555
64. Сидорова Елена, Швецова Ольга – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ И ВУЗЕ: ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.	563
65. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ПРОБЛЕМЕ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО СИНТЕЗА В РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ ХХ ВЕКА	571
66. Симоска Силвана – „СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ“ – ТЕОРИСКИТЕ ПРЕМИСИ ЗА КУЛТУРАТА НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	581
67. Станојоски Игор – КОНКЛУЗИВОТ ВО БУГАРСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ	591
68. Stojanovska-Ilievaska Natasha - THE MACEDONIAN COMPONENT OF THE 1. INTERNATIONAL CORPUS OF LEARNER ENGLISH	597
69. Сулејмани Умит - ПРЕЧКИ ВО КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА НАСТАВНИЦИТЕ	603
70. Тантуровска Лидија – „ВАСИЛИА ПРЕКРАСНА“	613
71. Тасевска Марица, Миленкоска Милкица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	635
72. Тернова Татјана – ПРОБЛЕМА НОВИЗНЫ В ЛИТЕРАТУРА АВАНГАРДА: РУССКИЙ ИМАЖИНИЗМ	643
73. Тихонова Ольга – ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛЬНОГО ЖАНРА В СОВРЕМЕННЫХ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И ТЕЛЕВИЗИОННОМ КИНО	651
74. Тодорова Марија, Коцева Весна – УСВОЈУВАЊЕ НА ТРЕТ ЈАЗИК (J3)	659
75. Trajchev Stefan, Trajchovska Marina – THE PLURILINGUALISM CONCEPT IN THE LEARNING OF THE SECOND FOREIGN LANGUAGE	665
76. Тренчовска Софија – КАРНЕВАЛИСТИЧКОТО НАСПРОТИ ХУМАНИСТИЧКОТО ДОЖИВУВАЊЕ НА СВЕТОТ	673

77. Тренчовски Горан – ДИОНИЗИСКОТО ВО ДРАМАТА „СЛОВЕНСКИ ОРФЕЈ“	681
78. Ulanska Tatjana – TEACHING CULTURE IN THE FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM IN ALL LEVELS OF EDUCATION IN MACEDONIA	691
79. Урумова-Марковска Славица - ЃАВОЛОТ И САМОВИЛИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И НИВНАТА ИМАГИНАРНА ПРЕОБРАЗБА ВО РАСКАЗИТЕ НА МИТКО МАЏУНКОВ	701
80. Фьон Фам Май – УСТАРЕВИШИЕ НАИМЕНОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 1. В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И.А. БУНИНА	709
81. Hadzi-Nikolova Adrijana, Tasevska Marica – EDUCATIONAL TECHNOLOGY, THREAT OR BENEFIT TO TEACHERS	715
82. Чарыкова Ольга – ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ НОМИНИЦИИ	727
83. Чурсина Дарья – НАИМЕНОВАНИЯ ЖИЛИЩА В ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРАХ В ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	735
84. Шеху Флорина, Котева Мојсовска Татјана – ПОСТАВЕНОСТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВО ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ	741
85. Шутаров Васко – ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“	751
86. Wanke Michal – MOVING LAB BEYOND THE BORDERS. RESEARCH NOTES A PROPOS THE FREEDOMBUS INTERDISCIPLINARY PROJECT	759

УДК: 811.163.3'344.22

811.111'243'344.22

ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Весна Продановска-Попоска¹

¹Доц. д-р, Факултет за биотехнички науки, Универзитет Св. Климент
Охридски-Битола,

vesnaprof@gmail.com, vesna.prodanovska@uklo.edu.mk

Апстракт

Усвојувањето на странски јазик е сложен процес бидејќи јазикот природно се појавува како систем на структури со поставени правила и компоненти во неговата содржина како што се фонологијата, морфологијата, синтаксата, семантиката и прагматиката. Со цел да се стекне оваа комплексност и да се резултира со успех, изучувачите на јазикот треба да ги применат овие правила и да ги разберат структурите на овој комплексен систем. Изговорот има важно место во процесот на учење на странски јазици, бидејќи е прва работа со која се соочуваат учениците кога ќе се запознаат со јазикот-цел. Разбирливиот изговор е од суштинско значење за двете страни, и за говорникот и за слушателот при што се избегнуваат недоразбирањата и меѓусебната комуникација се одвива лесно. Овој труд дава преглед на двата гласовни системи - македонскиот и англискиот, влијанието на мајчиниот јазик врз јазикот-цел, особено во однос на изговорот и заедничките грешки во користењето на согласките и самогласките кои се појавуваат кај студентите во Македонија- изучувачи на англиски како странски јазик.

Клучни зборови: Изговор, мајчин јазик, учење на англиски јазик, гласовен систем

ВОВЕД

Усвојувањето на странски јазик е сложен процес бидејќи јазикот природно се појавува како систем на структури со поставени правила и

компоненти во неговата содржина како што се фонологијата, морфологијата, синтаксата, семантиката и прагматиката. Со цел да се стекне оваа комплексност и да се резултира со успех, изучувачите на јазикот треба да ги применат овие правила и да ги разберат структурите на овој комплексен систем. Изговорот има важно место во процесот на учење на странски јазици, бидејќи е прва работа со која се соочуваат учениците кога ќе се запознаат со јазикот-цел. Секој наставник по странски јазик честопати се среќава со ученици/студенти кои имаат добри општи познавања и владеење на јазикот но сепак нивниот изговор на изучуваниот странски јазик не им е најсилна стана т.е. се оценува како говорник со недоволно разбирлив изговор. Разбирливиот изговор е од суштинско значење за двете страни, и за говорникот и за слушателот при што се избегнуваат недоразбирањата и меѓусебната комуникација се одвива лесно.

Едно од малкуте истражувања за тековната состојба на изговорот по Англиски јазик меѓу студентите во Македонија е спроведено од д-р Анастасија Кирова-Наскова- наставник и истражувач од Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје, кое се спроведило во текот на 2010 година со наслов “NATIVE SPEAKER PERCEPTIONS OF ACCENTED SPEECH: THE ENGLISH PRONUNCIATION OF MACEDONIAN EFL LEARNERS”, *Research in Language*, 2010, vol. 8 DOI 10.2478/v10015-010-0004-7, каде се прикажува и анализа направена низ веб апликација на 17 испитаници, студенти по Англиски јазик и книжевност од Филолошкиот факултет при Универзитетот Св. Кирил и Методиј-Скопје. Анализата ги прикажува карактеристиките на изговорот на студентите-изучувачи на англиски јазик. Во истражувањето се оценуваше нивото на „accented speech” започнувајќи од “**no foreign accent**” до “**Very heavy accent**”. Освен општата состојба на акцентите се покажани и одредени вариабли на согласните и самогласните сегменти, оценувани од британски и американски оценувачи. На табелите прикажани од 47 до 52 страна (графичкиот приказ 3,4 и 5) се прикажани резултатите за состојбата на консонантите, вокалите и општите променливи кои влијаат врз изговорот на 17-те испитаници. Иако истражувањето на Киркова-Наскова се однесува пред сè за сегментните карактеристики на вокалите и консонантите, во една посебна табела се прикажани резултатите во однос на редот на променливите кои влијаат на општиот впечаток на “foreign-accented speech”, и тоа од најмногу до најмалку влијателна според следниов редослед: (1) консонанти, (2) интонација, (3) ритам, (4) вокали (5) граматички грешки, (6) акцент, (7) квалитет на гласот на говорникот (8) брзо темпо на зборување и (9) бавно темпо на зборување.

Во последниот дијаграм (слика 5 стр.51) авторката ги илустрира доминантните променливи кои покажуваат странски акцент, но иако истото преовладување е прилично мало, сè уште е индикативно. Според Киркова- Наскова (*ibid*),... кога изговорот се оценува како добар и како

на роден говорник или скоро близок до родниот говор, изговорот на консонантите го раскрива она што се нарекува „nonnativeness” при исказот на говорникот; кога изговорот се смета за прифатлив дури и ако говорникот има забележлив странски нагласок, во таков случај интонацијата остава најмногу впечаток како несоодветна; во случаи кога изговорот се смета како несоодветен и со силен степен на странски нагласок, најзабележителните карактеристики кои влијаат врз родниот говорител се перцепирањето на вокалите и граматичките грешки“.

АНАЛИЗА НА ПРОБЛЕМАТИЧНИТЕ ВОКАЛИ И КОНСОНАНТИ НА СТУДЕНТИТЕ МАКЕДОНЦИ-ИЗУЧУВАЧИ НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК

Разгледувајќи ги резултатите од погоренаведеното истражување, кое добива улога на појдовна точка за понатамошно истражување од сличен вид, авторот на овој труд имаше за цел да ја претстави тековната состојба на изговорот на студентите од Универзитетот Гоце Делчев- Штип, според претходни набљудувања и сведоштва како наставник по предметот Фонетика и Фонологија на англискиот јазик. Примерите се конкретизирани во текот на семестарот за време на вежбите на тема за дебата " *Divorce- pros and cons* " (Развод - добрите и лошите страни) и се однесуваат на учениците од првата година, со завршен прв семестар на насоката Англиски јазик и книжевност и студентите од Бизнис логистика, со завршен трет семестар, втора година на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Заклучоците презентирани во табелите 1 и 2 ги анализираат проблемите и грешките на изговорот при изучувањето на англискиот јазик.

Табела 1. Најпроблематичните вокали за студентите Македонци-изучувачи на англискиот јазик

Првата колона ги претставува вокалите кои често се изговараат погрешно а втората колона дава информации кои од вокалите се употребуваат на нивното место проследени со пример на збор.

/æ/ во зборот „that“	Поради фактот дека овој вокал / æ / не постои во македонскиот јазик истиот честопати се изговата како / e/ “ten”
/ʌ/ во зборот „rush“	Иако овој вокал постои во македонскиот јазик сепак честопати се меша со /ɑ:/како во зборот “far”
/i:/ во зборот „deep“	Иако долга варијанта на вокалите на македонски нема, честопати овој вокал се меша со неговата

	кратка варијанта /i/ като во зборот “hit”
/u:/ во зборот “pool”	Иако долги вокали нема во македонскиот јазик честопати овој вокал се меша со неговата кратка варијанта /ʊ/ като во зборот “bull”
/ɜ:/ во зборот „heard”	Овој вокал не постои во мајчиниот јазик на учесниците и честопати се изговара сосема погрешно кај изучувачите од пониско ниво и тоа како / ʌ / като во зборот „rub” и / иликато/ɑ:/ во зборот “car”
/ə/ во зборот teacher <u>er</u>	шуа(schwa) не постои во мајчиниот јазик и честопати се изговара слично како/ʌ/ или најчесто според правописот во зборот.
/ əʊ/во зборот boat	Како заедничка грешка за сите изучувачи од Македонија е дека тие во голем дел не прават разлика меѓу писмената и говорната форма и ете зошто овој вокал се изговара како / ɒ /, както е во зборот “dock” или пак како / ʊʊ/, кое е прифатливо но сепак се смета како грешка според RP. (<i>Received Pronunciation</i>)
Долгите и кратките варијанти на вокалите i, u, o како во зборовите seen /i:/; threw /u:/ и raw/ɔ:/	Овие вокали не дека се целосно непознати но во мајчиниот јазик на студентите постојат само со својата кратка варијанта така што е потребно повеќе внимание и вежби за истите да можат да се усвојат правилно и со точна употреба.

Табела 2. Најпроблематичните консонанти за студентите Македонци-изучувачи на англискиот јазик

Првата колона ги претставува консонантите кои често се изговараат погрешно а втората колона дава информации кои од консонантите се употребуваат на нивното место.

/θ/ во зборот thought	Не постои глас сличен на овој консонант во мајчиниот јазик на
-----------------------	---

	испитаниците и поради тоа често се изговара како /t/ или како /s/ заради блискоста при артикулацијата.
/ð/ во зборот although	Не постои глас сличен на овој консонант во мајчиниот јазик на испитаниците и поради тоа често се изговара како /d/ или како /z/ заради блискоста при артикулацијата.
/w/ во зборот water, worry	Изучувачите од пониско ниво обично овој консонант го заменуваат со /v / како во зборот virtual
/ŋ/ во зборот thing	Овој консонант обично се изговара во својата полна форма т.е. целосно одделно се изговараат /ng/ без да се слеваат како еден глас.
/r/ во зборот far	Овој консонант обично се изговара целосно независно од тоа каде се среќава во зборовите или во група, бидејќи нема кратка т.е. слаба форма на R во мајчиниот; а правилото за испуштање (елизија) на /r/ на крајот после вокал не секогаш се помне кај изучувачите.

Табелите ги прикажуваат типичните грешки при усвојувањето на англискиот поточно при совладувањето на изговорот кај изучувачите-Македонци. Доста познато е дека доброто познавање на гласовниот систем на јазикот-цел е важен фактор при надминувањето на интерференцијата на мајчиниот јазик и успешниот развој на вештината зборување.

ГЛАСОВНИОТ СИСТЕМ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

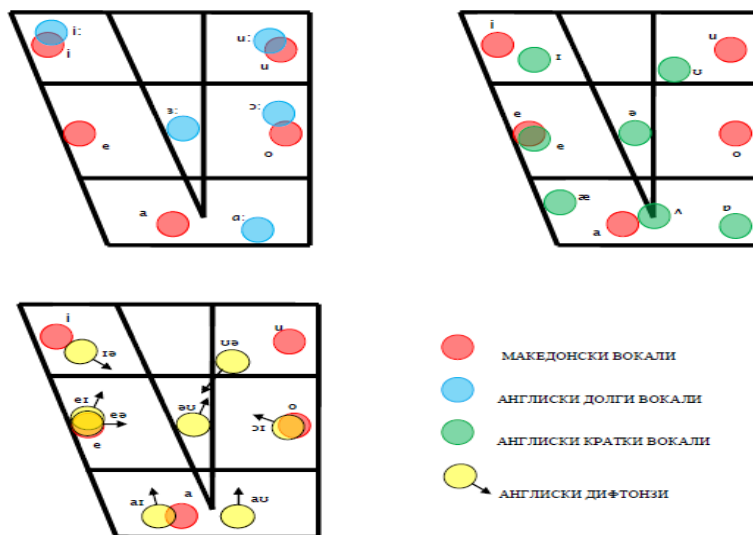
Гласовниот систем на македонскиот литературен јазик се состои од 31 вокал (Конески, 2004:85). Како и кај другите јазици така и во овој, пак според истиот автор (Конески, 2004:87) вокалите се поделени на ..., две главни групи: самогласки (вокали) и согласки (консонанти). Во македонскиот литературен јазик функцијата на вокалот ја има и самогласката Р. Конески нагласува дека: „ Самогласките (вокалите) се разделуваат на самогласки од преден ред и од заден ред, според придвижувањето на јазикот напред и назад. Самогласки од преден ред се Е, И, а од заден А,О,У. Според степенот на подигнување на јазикот самогласките се делат на високи (И,У), средни (Е,О) и ниски (А)

(Младеноски, 2014:77). Што се однесува до англискиот јазик според Роуч (Roach, 1998) вокалите во англискиот јазик се А, Е, I, О, U, (Roach 1998:12). Според IPA (International Phonetic Alphabet) во најосновен поглед се делат на отворени и затворени, полуотворени и полузатворени, предни, централни и задни. Понатаму (ibid.) се делат на 7 кратки и 6 долги вокали –едногласници (монофтонзи), 8 двогласници (дифтонзи) и 5 трогласници (трифтонзи).

Долгите вокали не фигурираат во македонскиот јазик но сепак фигурираат два еднакви вокали на пример во глаголите при образувањето на множина на некои именки. Според Конески (Конески, 2004:97), „Нешто поразлично се среќава на средината или крајот на зборот, особено кога имаме вообичаена позиција вон акцентот. Во тој случај и двата вокала се изговараат целосно „слеано“ како еден долг вокал. Тоа се случува со глаголите од а-групата во 3 лице множина, сегашно и минато време: *викаат, викаа*; исто така во случаите како што се: *траам, чмаам, снаа, чии, судии, змии* итн“.

Според контрастивната анализа на фонолошките системи на македонскиот и англискиот јазик на **В. Силјаноски од 1976**, даден е дијаграмот (слика 3.1.) подолу за вокалите на двата јазика. Со црвено се прикажани вокалите на македонскиот јазик, со сино долгите вокали на англискиот јазик а со зелено се дадени кратките вокали на англискиот јазик.

Слика 3.1 Дијаграми на англиските и македонските вокали (адаптирано според Силјаноски 1993, Ashby 2000 и Roach 2001)

Извор: Анастасија Киркова-Наскова 2009

Консонантите ((Младеноски, 2014:77-78) во македонскиот стандарден јазик сѐ делат на звучни Б,Д,Г,С,Џ,Ѓ,В,З,Ж и безвучни П,Т,К,Ц,Ч,Ќ,Ф,С,Ш,Х. Гласовите Р,Л,Љ,М,Н,Њ,Ј се карактеризирани со поголема звучност од другите консонанти и се приближуваат кон вокалите. Во рамките на консонантите тие составуваат специјална група на гласови и се наречени *сонанти*. Исто така консонантите (ibid.) според начинот на образувањето се делат на оклузивни, фрикативи, африкати а според местото на образување се делат на: усни (лабиални), лабиодентални, дентални, алвеорални, тврди палатални, палатални и веларни.

Силјаноски (Силјаноски, 1976:103) забележува дека во литературниот македонски јазик или приближно ист број на „ консонанти фонемички“, како и во англискиот. Поголем дел од нив кога се изговараат изолирано т.е. самостојно многу наликуваат на англискиот но во сврзан говор (connected speech) ваквите случаи се намалуваат. Македонскиот систем на консонанти вклучува (ibid.) „...

дваесетишест фонеме и тие се доста добро хамонично и симетрички подредени (/p,t,k,b,d,g,f,s,š,v,z,ž,c,č,ĳ, dz, ģ, dž, m,n, nj, lj, r, l, x,j/)

Но има и такви консонанти во англискиот јазик кои ниту постојат ниту имаат еквивалентна форма на македонски како на пример /w/ кои во својата оригинална форма не постојат во мајчиниот јазик на студентите, иако не се сепак целосно непознати за говорниците бидејќи сепак точно овој консонант е најблизок до /u/ т.е. до У. Освен /w/ како целосно нови но не сосем непознати се сметаат и двете варијанти на денталниот фрикатив /th/ т.е. безвучен (интер)дентален фрикатив-/θ/ и звучен (интер) дентален фрикатив -/ð/. Тие во својата оригинална форма се непознати за македонските говорници но според прикажаното во истражувањето на Киркова-Наскова (Киркова-Наскова, 2009:50 fig3) [Frequency of distribution of consonantal variables] честопати Македонците кои зборуваат англиски истите ги мешаат со денталните т.е. звучниот и безвучниот алвеоларен експлозив/d/ и /t/.

Има неколку фактори кои влијаат на изговорот на Македонците кои изучуваат англиски јазик. Прво овие изучувачи користат гласови карактеристични за нивниот мајчин јазик не и за англискиот. На второ место, кога читаат или зборуваат најчесто изучувачите го користат правилото за анкцентрирање на првиот слог што е специфично токму на навниот мајчин јазик. Кога изучувачите читаат или зборуваат, многу често се случува дадени зборови да ги прочитаат или изговораат со акцент еднаков на оној од мајчиниот јазик. На пример а) „динамичен/dynamic” или б) „хотел/hotel”). Тоа најчесто е резултат на јазичен трансфер, кој според Одлин (Odlin, 2000:27) се определува како „влијание кое е резултат на сличностите и разликите помеѓу јазикот-цел и кој било друг јазик кој е претходно (и веројатно недоволно) усвоен“.

Во примерот под а) („динАмичен/dynamic”) акцентот е еднаков, т.е. в македонскиот пример е определен на третиот слог од крајот (Конески 2004) т.е. на “А”, а в англискиот според Merriam Webster Dictionary <http://www.merriamwebster.com/dictionary/dynamic> :

dynamic

adjective dy·nam·ic \dī-'na-mik\

обележано со primary accent [ˈ] на вториот слог, според кој сосем случајно се добива акцент на истото место и во двата примери.

Но за зборот под б) („хотел/hotel”) во примерот на македонски (хОтел) Конески (2004:141) го посочува „Правилото на местото на акцентот кај самостојните зборови [...1. На првиот слог стои акцентот на зборовите составени до два или три слога; 2. Кај повеќесложните зборови акцентот стои на третиот слог од крајот]“.

Но во примерот на англиски (hotel) според <http://www.merriam-webster.com/dictionary/hotel> :

hotel

noun ho-tel \hō-'tel, 'hō-,\

акцентот стои на вториот слог, така што се добива збор акцентиран на Е наместо на О како што е на мајчиниот јазик. Притоа македонците говорители, предводени од правилото за акцент на сопвениот јазик, во комуникацијата на

англиски ваквиот збор го изговараат со македонски акцент, т.е. наместо /hotEl/ се изговара како /hOtel/. Според Одлин (ibid.) „...ефектите од ова влијание се манифестираат како позитивен и негативен трансфер, при што првиот има олеснувачки карактер и е резултат на сличностите меѓу двата јазика, додека вториот го оневозможува успешното усвојување на јазикот поради дивергенцијата на структурите во двата јазика“.

Според правилото за акцентирање по Конески (Конески, 2004:159),... за придавките (и прилозите) од странско потекло, акцентот на третиот слог од крајот добиваат следните (коишто завршуваат) на –ичен: дрАстичен, хрОничен, итн... и коишто завршуваат на –урен: кУлтурен, Опскурен...“. Но ако се земат предвид истите т.е. сличните зборови на англиски ете што точно се добива како резултат за акцентот прикажан според <http://www.merriam-webster.com/> :

-drastic

adjective dras·tic \ 'dras-tik\

-chronic

adjective chron·ic \ 'krä-nik\

-cultural

adjective cul·tur·al \ 'kəlch-rəl, 'kəl-chə-\

-¹obscure

adjective ob·scure \äb-'skyür, əb-\

Ако се погледне подетално, се забележува дека во првите три примера (драстичен, хроничен, културен) состојбата во однос на акцентот е иста како и на мајчиниот јазик. Но при последниот пример (obscure) Македонците-изучувачи на англиски јазик го применуваат правилото кое им е познато од македонскиот- мајчин јазик т.е. на третиот слог од крајот кон почетокот такашто зборот се употребува со „ македонски акцент“ како резултат на јазичниот трансфер. Освен тоа македонскиот правопис е фонетичен: секоја фонема си има свој симбол- буква во азбуката. Англискиот од друга страна е многу посложен пришто се забележуваат различни комбинации на соодносот меѓу буква-глас. Така што изучувачите не секогаш прават разлика меѓу писмената и говорната форма како што е на нивниот мајчин јазик, кадешто писмените и усните форми си наликуваат. Тоа исто така е паралелно со правилото за изговор на таканаречените „ silent letters“ т.е. букви кои не се изговараат, карактеристични за англискиот јазик. Така на пример зборот “лосос“ обично се изговара како /sælmən/ наместо /sæmən/. Изучувачот којшто не знае како се изговара зборот кој ја содржи таквата буква (silent letter), заради влијанието од македонскиот правопис и навиката да се изговара/ прочита секоја од напишаните букви, несвесно греша и ја изговара буквата непотребно“(Киркова-Наскова, 2009).

ЗАКЛУЧОК

Во овој труд беше прикажан преглед на двата гласовни системи - македонскиот и англискиот, при што гласовниот систем на македонскиот литературен јазик се состои од 31 глас. Како и кај другите јазици вокалите се поделени на две главни групи: самогласки (вокали) и согласки (консонанти), а во македонскиот литературен јазик функцијата на вокал ја има и самогласката Р, што од друга страна не е воопшто карактеристично за англискиот. Самогласките (вокалите) се разделуваат на самогласки од преден ред и од заден ред, според придвижувањето на јазикот напред и назад, а според степенот на подигнување на јазикот самогласките се делат на високи средни и ниски. Силјаноски забележува дека во литературниот македонски јазик има приближно ист број на „консонанти фонеме“, како и во англискиот. Погolem дел од нив кога се изговараат изолирано т.е. самостојно многу наликуваат на англискиот но во сврзан говор (connected speech) ваквите случаи се намалуваат. Македонскиот систем на консонанти вклучува дваесетисест фонеме и тие се доста добро хамонично и симетрички подредени. Во однос на влијанието на мајчиниот јазик врз јазикот- цел, појавата на позитивниот и негативниот трансфер е јасно видлива и особено изразена во поглед на употребата на акцентот поточно правилото за акцентирање кое во дадени случаи комплетно се пренесува од мајчиниот јазик на јазикот-цел. Што се однесува на заедничките грешки во користењето на согласките и самогласките кои се појавуваат кај студентите во Македонија- изучувачи на англиски како странски јазик, може да се заклучи дека како изучувачи на странски јазик којшто е комплетно различен од мајчиниот во поглед на дикција, структура, фонологија, интонација и флуентност, Македонците- изучувачи на англискиот јазик како странски, се чини дека не отстапуваат подалеку од останатите изучувачи чиј мајчин јазик потекнува од истата група на јазици. Така што најтипичните грешки не се среќаваат при совладувањето на новите или „непознатите“ фонеме туку точно во оние кои според одредени карактеристики се разликуваат од веќе познатите гласови (долги наспроти кратки вокали).

ЛИТЕРАТУРА

1. Kirkova-Naskova, A. (2010): NATIVE SPEAKER PERCEPTIONS OF ACCENTED SPEECH: THE ENGLISH PRONUNCIATION OF MACEDONIAN EFL LEARNERS. *Research in Language*, 2010, vol. 8. DOI 10.2478/v10015-010-0004-7
2. Mladenoski, Ranko (2014) Теорија на поезијата. ISBN 978-608-244-018-7.
3. Odlin, T. (2000). *Language Transfer: Cross-Linguistic Influence in Language Learning*. Cambridge: CUP.
4. Roach. P, (1998): *English Phonetics and Phonology*. Cambridge: Cambridge University Press
5. Киркова-Наскова, А. (2009):“Показатели на странски изговор во англоамериканскиот меѓујазик”, MA thesis. Sts Cyril and Methodius University-Skopje, Macedonia, 2009
6. Силјаноски, В. (1976). Контрастивна анализа на фонолошките системи меѓу македонскиот и англискиот јазик. Докторска дисертација. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Интернет страници

1. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/hotel>
2. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/obscure>
3. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/drastic>
4. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/chronic>
5. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/cultural>
6. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/dynamic>